

високий шумоізоляційній здатності і сприятливо впливати на психічний стан людини.

Список використаних джерел:

1. Гордиенко В. А. Физические поля и безопасность жизнедеятельности: электромагнитные, акустические волны, вибрация, шум, радиация, мобильные телефоны: проблемы экологии, здоровья и жизни на Земле. М.: Астрель; АСТ; Профиздат, 2006. 316 с.

2. Дідковський В.С., Маркелов П.О. Шум і вібрація. К.: Вища школа, 1995. 263 с.

СУЧАСНИЙ СТАН І ОРНІТОЛОГІЧНА ЦІННІСТЬ ПАРКА ФІЛІБЕРА В МІСТІ МЕЛІТОПОЛЬ

Кошелєв Василь Олександрович

*к.б.н., доц., доцент кафедри екологічної безпеки та раціонального
природокористування*

*Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана
Хмельницького*

Науменко Ігор Геннадійович

студент спеціальності «Екологія»

*Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана
Хмельницького*

Серед парків міста Мелітополь особливе місце займає парк Філібера, розташований у північно-східній частині міста, його площа близько 5 га. Цей парк названо на честь відомого садівника-підприємця А.В. Філібера, колишній маєток якого і зараз стоїть серед парку. Поруч з парком розташовані плодові сади та перше відділення Мелітопольської дослідної станції зрошувального садівництва. На території парку знаходиться старовинна будівля, в якій в радянські часи був музей інституту садівництва, з часом, поруч з ним було збудовано сучасну двоповерхову будівлю готелю, а згодом відкрито готельно-ресторанний комплекс "Дача Філібера", який був улюбленим місцем відпочинку гостей та жителів міста. У 2012 році комплекс було закрито, а будівлі поступово почали руйнувати маргінальні особи та підлітки, за декілька років перетворивши історичну пам'ятку на півзруйновану будівлю зі смітником навколо.

Парк представляє велику дендрологічну цінність, з 1984 року відноситься до природно заповідного фонду України як Пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «Інституту зрошувального садівництва». Деревні насадження парку складаються переважно із інтродуцентів, це: робінія звичайна (*Robinia pseudoacacia*), гледича колюча (*Gleditchia triacantha*), каркас західний (*Celtis occidentalis*), в'яз дрібнолистий (*Ulmus parvifolia*), дуб черешатий (*Quercus robur*), гірकोкаштан звичайний (*Aesculus hippocastanum*), клен ясенелистий (*Acer negundo*), тополі (*Populus sp.*), сосна кримська (*Pinus longifolia*), ялівець віргінський (*Juniperus virginiana L.*) та інші [1]. В наш час у парку

переважають старі дерева, багато сухостою, деревні насадження загущені підростом. В старих деревах зустрічаються як природні дупла, так і багаточисленні дупла дятлів. Проектне покриття парку помірне, трав'янистий покрив бідний. На стані рослинності сильно позначається високий антропогенний прес.

За даними наших досліджень, проведених в 2001-2019 рр., у парку гніздиться щорічно 20-24 види птахів. Домінуючими серед них є: велика синиця (*Parus major*) і зяблик (*Fringilla coelebs*). Звичайними є садова горлиця (*Streptopelia decaocto*), сірійський дятел (*Dendrocopos syriacus*), сорока (*Pica pica*), біла трясогузка (*Motacilla alba*), сіра мухоловка (*Muscicapa striata*) та інші. З видів, занесених в Червону книгу України, в парку гніздиться совка (*Otus scops*) (2-3 пари). Загальна їх чисельність щорічно складає 30 - 50 пар. Види-кроннікі складають 20 %, види дуплогніздники – 80 % видового різноманіття. Види, що гніздяться на землі, представлені фазаном (*Phasianus colchicus*). Види-синантропи складають 85 %. Птахи дуже сильно страждають від людей, які відвідують парк, бродячих кішок і собак, а також від акліматизованих білок. У зимовий період в парку рекреантами проводиться підгодівля білок та птахів. У цей сезон у парку зустрічається 15-30 видів птахів; в окремі роки, за наявності врожаю софори японської (*Styphnolobium japonicum*) чисельними бувають чикотень (*Turdus pilaris*) і костогриз (*Coccothraustes coccothraustes*) (до 100-150 особин). Також парк є місцем збору граків (*Corvus frugilegus*), які зимують, і злітаються на ночівлі (до 10000 – 15000 особин).

Незважаючи на природоохоронний статус, територія парку постійно стихійно використовується жителями міста в «рекреаційних» цілях. Не дивлячись на те, що по території парку проходить асфальтована стежка, тут протоптано безліч ґрунтових стежок, які за підрахунками займають вже майже 20% території. Також на території парку стихійно створено декілька галявин, де постійно проводять пікніки та розпалюють багаття, внаслідок чого залишаються великі випалені ділянки, які не заростають довгі роки. Біля цих міст відпочинку завжди засмічена територія, здерта кора з дерев та зламані чагарники і гілки у дерев. По всій території парку стирчать пні, ведеться незаконна вирубка дерев.

Рекреаційне навантаження у парку складає в середньому 25 чол. день/га, у вихідні і святкові дні воно різко зростає до 50 чол. день/га, тому в результаті витоπτування збільшується твердість верхнього шару ґрунту, змінюється вологість, витоπτується трав'яний покрив. Впливають відвідувачі парку і на тваринний світ - руйнують гнізда, виловлюють пташенят, розчавлюють ногами комах, а головне, є джерелом фактора занепокоєння, коли присутність людини не дає можливості птахам підлетіти до гнізда, щоб погодувати пташенят, або коли постійна поява людей не дозволяє птахам відпочивати й годуватися, що особливо небезпечно в зимовий період. Неконтрольована рекреаційна діяльність здійснює серйозний вплив й на естетичні якості ландшафту, тому що парк

є, по суті нічийним, кинутим напризволяще. Найпоширеніший прояв такої дії пов'язаний зі сміттям, залишеним відпочиваючими вздовж стежок і на галявинах. В 2016 і 2019 роках громадські активісти і студенти збирали сміття у парку, але через декілька місяців вся територія знов була покрита сміттям. Відходи, навіть які залишають в сміттєвих пакетах, розтаскуються і розкидаються птахами і бродячими тваринами на великі відстані. Тому, вважаємо екологічний стан парку незадовільним, його орнітологічна цінність знижується. Необхідно доручити шефство над парком громадським активістам або державній організації, та провести масштабні роботи щодо омолодження дерев.

Список використаних джерел:

1. Коломійчук В.П., Бредіхіна Ю.Л. Систематичний аналіз деревно-чагарникових насаджень м. Мелітополя. Матеріали Першої науково-практичної конференції «Рослини та урбанізація». Дніпропетровськ: ООО ТПГ «Куница», 2007. С. 34-37.

МІСЦЕ ЕКОЛОГІЧНОГО АУДИТУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПРИРОДООХОРОННОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Кравченко Артем Андрійович

студент спеціальності «Екологія»

*Мелітопольського інституту екології та соціальних технологій Університету
«Україна»*

Сучасна стратегія економіки природокористування передбачає створення оптимальних умов для ефективного використання природних ресурсів у поєднанні з вимогами дотримання відповідного рівня відновлення та охорони природно-ресурсного потенціалу.

У вирішенні екологічних проблем сьогодення вирішальна роль належить системі управління, актуальні напрями якої передбачають посилення впливу еколого-економічної політики на формування соціально-господарської відповідальності підприємств, поліпшення планування та виконання екологічних програм та заходів, утворення мотиваційного механізму здійснення цілей їх соціальної та природоохоронної діяльності, забезпечення об'єктивної та всебічної оцінки її результатів.

Необхідність впровадження екологічного менеджменту зумовлена тим, що екологічні показники стають все більш вагомим фактором конкурентної економічної боротьби, а також посилюються економічні та адміністративні санкції за порушення вимог законодавства в галузі охорони навколишнього середовища та екологічних стандартів [1].

Механізм екологічного управління виконує функцію регулятора системи раціонального використання природних ресурсів, що має наступні складові. До забезпечуючої підсистеми включаються законодавча база, еколого-економічні методи, еколого-енергетичне регулювання, фінансове та інформаційне забезпечення, еколого-